Georgiana Singurel, Partener Reff & Asociaţii | Deloitte Legal :Schimbari în regimul investiţiilor straine în UE. Care va fi impactul asupra investitorilor?

Uniunea Europeana a acordat, în ultimi ani, o importanța sporita regimului investițiilor straine directe, cu scopul de a proteja domeniile strategice ale pieței comune, dar și pe cele ale statelor membre, și a menține, astfel, siguranța națională și ordinea publica. Aceste preocupari au dus la elaborarea unui regulament european care pune la dispoziția statelor membre un mecanism de examinare a investițiilor straine care sa determine masura în care acestea amenința sau nu stabilitatea în domeniile protejate.

Modalitatea de transpunere a reglementarilor în legislațiile naționale a fost, din start, una flexibila, iar, pe fondul pandemiei de COVID-19, Comisia Europeana și-a încurajat membrii sa își protejeze suplimentar zonele strategice. Însa, indiferent de diferențele în transpunere și de nivelul restricțiilor impuse de fiecare stat, noile reglementari presupun parcurgerea unor formalitați suplimentare și, în consecința, pot conduce la **prelungirea perioadei de implementare a unei tranzacții** și, implicit, la **descurajarea investitorilor** supuși noilor proceduri.

Regulamentul European nr. 452/2019, care a intrat în vigoare în data de 10 aprilie 2019, cu aplicabilitate din 11 octombrie 2020, stabilește cadrul juridic pentru examinarea de catre statele membre a investițiilor straine directe în UE din perspectiva siguranței și ordinii publice. În plus, se instituie un mecanism de cooperare între state, respectiv între acestea și Comisia Europeana, și se acorda CE dreptul de a emite avize în cazuri care vizeaza mai multe state membre sau atunci când o investiție ar putea afecta un proiect sau program în interesul întregii UE. Totodata, regulamentul prevede cerințe pentru statele membre care doresc sa mențina sau sa adopte un mecanism de examinare la nivel național.

Transpunerea neuniforma a prevederilor regulamentului în legislațiile naționale

În cadrul procesului de transpunere, autoritațile europene au lasat la latitudinea statelor membre decizia cu privire la anumite aspecte, de la stabilirea instituției responsabile cu examinarea investițiilor, la domeniile supuse reglementarilor, cuantumul sancțiunilor aplicabile în caz de nerespectare a procedurii și chiar la categoriile de investitori straini vizați de noile cerințe. În consecința, anumite state au introdus în legislația naționala criterii mai stricte de intrare pe piața a investitorilor straini, ca masura de protecție pentru mediul de afaceri din sectoarele considerate strategice, unele dintre acestea fiind aplicabile doar pe perioada crizei sanitare. Sancțiunile aplicabile în caz de nerespectare a formalitaților de examinare a investițiilor straine directe sunt sub forma de amenda determinata ca procent (1-5%) din cifra de afaceri totala a ultimului exercițiu financiar închis al investitorului strain (Cehia, România), procent (minimum 1%) din valoarea vânzarilor nete totale ale întreprinderii strategice în anul financiar anterior (Ungaria) și, în unele cazuri, nulitatea tranzacției astfel implementate.

Spre exemplu, Ungaria, care a transpus regulamentul european în vara anului 2020, a introdus o serie de restricții suplimentare, justificate de contextul epidemiologic, valabile inițial pâna la finalul anului și extinse, ulterior, pâna la jumatatea lui 2021. Mai mult, restricțiile impuse de Ungaria vizeaza orice investitor din afara țarii, nu doar din afara Spațiului Economic European (SEE) și Elveția, așa cum prevede regulamentul european, ceea ce conduce la o majorare semnificativa a numarului

de tranzacţii care fac obiectul examinarii de catre autoritatea naţionala. O situaţie similara întâlnim şi în Slovenia, potrivit analizei **„Foreign Direct Investment in CE"** realizate de reţeaua Deloitte Legal în 12 ţari din regiune. Şi aceasta ţara a adoptat regulamentul european cu restricţii suplimentare pe perioada pandemiei, valabile pâna la 30 iunie 2023, iar investitorul strain este definit ca orice persoana fizica sau juridica din afara Sloveniei. De asemenea, alte ţari au impus restricţii temporare, însa doar în anumite domenii (cazul Austriei, în domeniul medical).

În România, autoritaţile au elaborat un proiect de ordonanţa de urgenţa pentru transpunerea regulamentului european, însa acesta nu a fost înca adoptat, deşi termenul de aplicare a regulamentului s-a împlinit deja la data de 11 octombrie 2020. Conform proiectului, instituţia responsabila în România cu respectarea prevederilor actului european, cu primirea notificarilor referitoare la investiţiile straine şi cu coordonarea comisiei care va examina investiţiile va fi Consiliul Concurenţei (situaţie regasita şi în alte ţari, în timp ce anumite state au decis ca instituţia responsabila sa fie ministerul de finanţe, ministerul afacerilor externe, cabinete ministeriale, consilii naţionale pe probleme strategice, comitete şi organizaţii special constituite).

Care va fi impactul asupra mediului de afaceri?

Noile reglementari privind avizarea investiţiilor straine, dincolo de scopul laudabil de protejare a investiţiilor în domeniile strategice din statele membre, **adauga complexitate unor tranzacţii** şi vor avea ca efect **prelungirea termenului de finalizare a tranzacţiilor**, dat fiind ca procesul de examinare este relativ greoi (în România, comisia responsabila cu avizarea este formata din reprezentanţii a 11 instituţii), iar aceasta cerinţa se adauga celor potenţial existente într-un astfel de aranjament. Este important de precizat faptul ca procedura de examinare a investiţiilor straine directe în Româna va trebui urmata chiar şi pentru tranzacţiile supuse notificarii Consiliului Concurenţei ca urmare a realizarii unei concentrari economice.

În alte ţari din regiune care au implementat deja prevederile regulamentului, cum ar fi Polonia, Cehia, Ungaria, s-au raportat **întârzieri** în derularea tranzacţiilor **de la o luna la trei luni**, ca urmare a procedurilor suplimentare impuse de noile reglementari.

Un alt efect s-ar putea manifesta **în procesele de vânzare competitiva**, atunci când ofertantul face obiectul unei astfel de notificari ca urmare a faptului ca este catalogat investitor strain în legislaţia naţionala. Acesta porneşte în negocieri cu un **dezavantaj**, fiind obligat sa parcurga formalitaţi suplimentare pentru implementarea tranzacţiei, aspect care poate fi relevant în decizia generala de încheiere a tranzacţiei, mai ales daca vânzatorul se afla sub presiunea timpului.

În concluzie, noile reglementari sunt bine-venite, în special în noul context internaţional, pentru a proteja domeniile strategice de eventuale preluari ostile, însa vor avea şi efecte adverse care ar putea pune în dificultate parcursul anumitor tranzacţii. **Pentru România**, care, tradiţional, întâmpina dificultaţi **în atragerea investiţiilor straine**, noile reglementari ar putea constitui o **bariera suplimentara** în calea acestora.